

Det kongelige kunnskapsdepartement
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Saksbehandler: Andreas Snildal

Vår ref: 16/00008-2
Vår dato: 21.03.2016
Deres ref:
Deres dato:

Svar på høring av forslag til forskrifter om rammeplan for femårige grunnskolelærerutdanninger

NOKUT viser til brev av 21. desember 2015 fra Kunnskapsdepartementet om høring av forskrifter om rammeplan for femårige grunnskolelærerutdanninger. I henhold til forskrift om tilsyn med utdanningskvaliteten i høyere utdanning (studietilsynsforskriften) § 7-1 om grunnleggende forutsetninger for akkreditering av studier skal krav i gjeldende forskrifter og rammeplaner fra Kunnskapsdepartementet være oppfylt før NOKUT kan akkreditere studier. Det vil altså være NOKUTs oppgave å påse at institusjonene som tilbyr grunnskolelærerutdanning, oppfyller bestemmelsene i rammeplanforskriftene, samtidig som det vil være viktig for NOKUT at rammeplanene kan fungere som et middel til kvalitetsheving av grunnskolelærerutdanningene.

Dette høringssvaret tar utgangspunkt i at rammeplanforskriftene skal brukes i NOKUTs akkrediterings- og tilsynsarbeid, og hovedvekten vil derfor ligge på form, språk og indre sammenheng. Rammeplanene bør dessuten være utformet på en måte som også gjør dem til velegnede grunnlag for utforming av retningslinjer, og ikke minst for implementering ved institusjonene som skal tilby de nye utdanningene. Høringssvaret vil derfor legge særlig vekt på rammeplanforslagets overensstemmelse med Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk (NKR). I det følgende vil vi gå gjennom begge rammeplanforslagene under ett, paragraf for paragraf.

Overordnede bemerkninger

NOKUTs hovedinntrykk er at utdanningene skal ligge på et i norsk sammenheng høyt nivå for mastergrader. Dette er i tråd med ambisjonene i Lærerløftet og med rammeplanutvalgets mandat, men NOKUT er likevel bekymret for at deler av læringsutbyttet er beskrevet på et *for* høyt nivå, dvs. at enkelte av utbytteformuleringene i læringsutbyttebeskrivelsene ligger nærmere ph.d.-nivå (nivå 8 i NKR) enn masternivå (nivå 7 i NKR). Samtidig kan det virke som en del av utbytteformuleringene som følger NKR-deskriptorer på masternivå, beskriver kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse som bør være på bachelornivå. Dette bidrar til å gjøre det vanskelig å skille mellom hva som er utdanningenes kjernekompetanse, og hva som i større grad må betraktes som redskapskompetanse.

§ 2 Læringsutbytte

Det er foreslått til sammen 21 læringsutbytteformuleringer i begge rammeplanene. NKR inneholder 13 deskriptorer for nivå 7 (master). Detaljeringsnivået i læringsutbyttebeskrivelsene kan bidra til å vanskeliggjøre nytenkning og lokale tilpasninger, samtidig som det blir mindre klart hva som skal være kandidatenes kjernekompetanse. Når forslaget inneholder mange utbytteformuleringer, løper man også en risiko for at institusjonenes læringsutbyttebeskrivelser vil kunne bli svært detaljrike. Med bakgrunn i dette mener NOKUT at

departementet bør vurdere å redusere antallet læringsutbytteformuleringer til et antall som ligger nærmere antallet deskriptorer i NKR.

Til tross for mange utbyttebeskrivelser er likevel ikke alle NKR-deskriptorene for nivå 7 benyttet. Å ikke bruke alle deskriptorer strider ikke mot NOKUTs praktisering av studietilsynsforskriften, men NOKUTs søknadsveiledning forutsetter at institusjoner som søker akkreditering for studier, må begrunne hvorfor ikke alle NKR-deskriptorene er med i læringsutbyttebeskrivelsen. For å unngå at hver enkelt søkerinstitusjoner selv må begrunne dette, bør departementet forklare hvorfor ikke alle NKR-deskriptorene er med.

KUNNSKAP

Som nevnt innledningsvis kan det virke som om enkelte utbyttebeskrivelser som er formulert i tråd med NKR-deskriptorer på masternivå heller burde vært formulert på et lavere nivå. Under kategorien «Kunnskap» er det fem utbytteformuleringer som er ment å svare til NKR-deskriptoren *har inngående kunnskap om fagområdets vitenskapelige eller kunstfaglige teori og metoder*. Bare innholdet i den første formuleringen ser imidlertid ut til entydig å passe under denne NKR-deskriptoren. De fire neste angir kunnskaper kandidaten formodentlig skal oppnå på bachelorgradsnivå. For eksempel stiller vi oss spørrende til om hele innholdet i utbytteformuleringen «har inngående kunnskap om gjeldende lov- og planverk og om det helhetlige opplæringsløpet med vekt på overgangen fra barnehage til skole og fra barnetrinn til ungdomstrinn» bør regnes som en *inngående kunnskap* på mastergradsnivå. Lov og regelverk er vel i denne sammenheng ikke å regne som akademisk kunnskap, men er først og fremst grunnkompetanse som alle lærere skal besitte.

I femte utbytteformulering under «Kunnskap» står følgende: «- har inngående kunnskap om barns utvikling, læring og danning i ulike sosiale og flerkulturelle kontekster og om hvordan kunnskapen kan anvendes for å tilpasse opplæringen til alle elevers forutsetninger og behov». Dersom den siste passasjen leses i sammenheng med den første, står det: «-*har inngående kunnskap ... om hvordan kunnskapen kan anvendes for å tilpasse opplæringen til alle elevers forutsetninger og behov* (vår utheving). Selv om det er trolig at «kunnskapen» her refererer til det som er utelatt i det kursiverte utdraget, er det ikke entydig at det må oppfattes slik. Vi anbefaler følgende formulering: «-*har inngående kunnskap ... om hvordan denne kunnskapen* (alt. *slik kunnskap*) *kan anvendes for å tilpasse opplæringen til alle elevers forutsetninger og behov*».

Den siste utbytteformuleringen under «Kunnskap», «har kunnskap om lærerprofesjonen, fagenes egenart og historie og bred forståelse for utvikling av skolen som organisasjon og dens mandat, verdigrunnlag og plass i samfunnet», bygger på NKR-deskriptoren *kan analysere faglige problemstillinger med utgangspunkt i fagområdets historie, tradisjoner, egenart og plass i samfunnet*. Imidlertid har «har kunnskap om» og «bred forståelse for» erstattet formuleringen «kan analysere faglige problemstillinger med utgangspunkt i» fra NKR. Det er ikke helt lett å forstå hvorfor denne kunnskapen ikke i større grad skal danne utgangspunkt for faglig refleksjon og utvikling i læreryrket, særlig når kandidatene går ut til et yrkesfelt som stadig står i sentrum for politisk strid og offentlig debatt.

FERDIGHETER

Det er særlig ferdighetsbeskrivelsene som virker i overkant omfattende for NKR nivå 7. Hele fem utbytteformuleringer skal svare til NKR-deskriptoren *kan analysere eksisterende teorier, metoder og fortolkninger innenfor fagområdet og arbeide selvstendig med praktisk og teoretisk problemløsning*, og utbyttet er jevnt over formulert på et mer avansert nivå enn tilsvarende for lektor 8–13 (se f. eks. sammenstillingen i vedlegg 5 til rammeplanutvalgets forslag).

I utbytteformuleringen «kan gjennomføre profesjonsrettede, praksisrelevante, selvstendige og avgrensede forskningsprosjekter i tråd med gjeldende forskningsetiske normer» er presiseringen «under veiledning» fra NKR-deskriptoren *kan gjennomføre et selvstendig, avgrenset forsknings- eller utviklingsprosjekt under veiledning og i tråd med gjeldende forskningsetiske normer* utelatt. Det er først etter gjennomført doktorgradsutdanning en kandidat er kvalifisert for selvstendig forskning uten veiledning, og departementet bør vurdere å enten ta inn «under veiledning» eller å erstatte «forskningsprosjekter» med NKR-deskriptorens «forsknings- eller utviklingsprosjekt».

Utbytteformuleringen «innehar avanserte digitale ferdigheter og kan bruke relevante digitale verktøy og ressurser for å tilpasse opplæringen i alle fag, kan vurdere og utnytte teknologi- og medieutviklingen og veilede barn og ungdom i deres digitale hverdag» er tungvint formulert, med ordet «digital» nevnt tre ganger i samme setning. Formuleringen forutsetter dessuten at kandidatene har avanserte digitale ferdigheter for å kunne bruke IKT som verktøy i undervisningen. Vi stiller oss spørrende til om *avanserte* ferdigheter er riktig formulert nivå til formålet som her beskrives.

GENERELL KOMPETANSE

I fjerde utbytteformulering står følgende: «- behersker norsk muntlig, skriftlig bokmål og nynorsk, kan kommunisere om faglige spørsmål i og utenfor skolen og bruke språket på en kvalifisert måte i profesjonssammenheng». Det som står frem til første komma, blir svært lite ambisiøst som utbytte etter fem års studier på mastergradsnivå. Sammenhengen vil komme bedre frem med følgende formulering: «-kan bruke norsk muntlig, bokmål og nynorsk skriftlig på en kvalifisert måte i profesjonssammenheng og kan kommunisere om faglige spørsmål i og utenfor skolen».

§ 3 Innhold og struktur

I tredje siste avsnittet under overskriften «Struktur», står følgende: «Undervisningsfag I, profesjonsfag og praksis har et særlig ansvar for å ivareta sammenhengen i den integrerte profesjonsutdanningen, både på lavere og høyere grads nivå». Hverken enkeltfag eller fagkombinasjoner kan tillegges ansvar. Det siterte avsnittet blir derfor innholdsmessig uklart ved at det 1) oppstår tvil om hvorvidt det virkelig er «ansvar» som er ment her, og 2) hvilke personer og/eller institusjoner som blir tillagt dette ansvaret, dersom det faktisk er «ansvar» som menes. Dersom NOKUTs fortolkning av tekstutdraget ligger til grunn, foreslår vi følgende formulering: «Undervisningsfag I, profesjonsfag og praksis er av særlig betydning for å ivareta sammenhengen i den integrerte profesjonsutdanningen, både på lavere og høyere grads nivå».

Med hilsen

Terje Mørland
direktør

Øystein Lund
avdelingsdirektør

Dokumentet er elektronisk signert.